

УДК 37.014.24:811.162.1

Л. М. Бондарук,
методист відділу гуманітарних дисциплін ВІППО;
Я. В. Яковенко,
вчитель польської мови Комунального закладу «Луцький навчально-виховний комплекс
„ЗОШ I–III ст. № 22 – лицей” Луцької міської ради Волинської області»

Із досвіду роботи в проекті «Уроки з підприємницьким тлом»

Подано узагальнення з досвіду роботи учасників українсько-польського проекту «Уроки з підприємницьким тлом».

Ключові слова: ключові компетентності, підприємницька компетентність, комунікативна компетентність.

Bondaruk L. M., Yakovenko Ya. V. From Experience in „Lessons with an Entrepreneurial Background” Project.

Summarizing the experience of the participants of the Ukrainian-Polish project „Lessons with an Entrepreneurial Background” is given.

Key words: key competencies, entrepreneurial competence, communicative competence.

В умовах, коли Україна визначила шлях приєднання до Євросоюзу, вивчення польської мови у загальноосвітніх навчальних закладах Волинського краю набуває все більшої популярності та ваги. Процеси інтеграції, що розпочались у суспільстві, показують широкі перспективи для молодого покоління, водночас висуваючи високі вимоги. Уміння спілкуватись рідною, державною, іноземними мовами належать до ключових компетентностей особистості, тобто характеристик, якостей, що надають можливість ефективно діяти у різних сферах життєдіяльності.

Основною метою вивчення польської мови у загальноосвітніх закладах є формування комунікативної компетенції, яка має кілька складових: лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну, стратегічну та соціальну. Це також певні вміння та навички в організації мовлення: уміння логічно, послідовно та переконливо вибудовувати його, ставити завдання та досягати поставленої мети. Важливим є також виховання і розвиток багатой творчої, толерантної особистості учня – громадянина України.

Використовуючи на уроках польської мови методи, техніки, спрямовані на розвиток підприємництва та ініціативності, вчитель пропонує дієвий інструментарій, що надасть змогу випускникам у повному обсязі реалізуватися в життєвих планах та прагненнях.

Надзвичайно важливим завданням є вироблення позитивної мотивації до вивчення польської мови.

Реалізуючи через зміст уроку соціокультурну лінію (вивчення матеріальної та духовної культури польського народу у порівнянні з українським, засвоєння знань про звичаї, традиції, літературу, державу та її адміністративний устрій, географічне положення), вчитель, використавши підприємницьке тло, зможе додатково вмотивувати, зацікавити учнів. Адже будь-яка тема може бути розглянута в різних ракурсах. Акцент на підприємницькій складовій допоможе ще зі шкільних років зайняти активну позицію в суспільстві, яка базується на свободі вибору.

При підготовці до уроку, орієнтованого на розвиток підприємництва, важливо не тільки продумати доцільність і послідовність використання різних технік та форм роботи, спрямованих на розвиток умінь і навичок, необхідних для мовленнєвої діяльності: читання, розуміння, слухання, ведення діалогу, усних, письмових висловлювань тощо. Важливо, перш за все, спрогнозувати, як при цьому формуватимуться ініціативність, самостійність, уміння вести діалог, домовлятися, іти на компроміс. Учень наприкінці уроку має усвідомити, що він тепер зможе самостійно або разом із друзями впоратися з ситуацією, що склалася.

Проектна діяльність надає школярам можливість визначитися з метою та способом дії, вчить розподіляти обов'язки, керувати, брати участь

в обговоренні проблеми, підсумовувати. Робота в групах, пошуково-дослідницька діяльність, інтерактивні, ігрові технології навчання допоможуть оволодіти способами взаємодії з оточенням, сформувавши вміння збирати інформацію, аналізувати та робити висновки, успішно діяти в різних життєвих обставинах тощо.

Уроки з підприємницьким тлом сприяють становленню активної життєвої позиції дітей, виховують повагу до таких особистісних рис, як гуманізм, сила духу, гідність, працелюбність, цілеспрямованість, винахідливість; формують когнітивні та комунікативні вміння школярів. На таких заняттях учні стають активними дослідниками і цікавими особистостями; вони проявляють інтелектуальну самостійність у роботі, ініціативу під час виконання творчих завдань, жваво обговорюють дискусійні питання, відстоюючи власну точку зору, зрештою, працюють із задоволенням, не втомлюючись.

Пропонуємо конспект уроку з польської мови, орієнтований на розвиток підприємництва та ініціативності.

Природа. Дванадцять місяців

Цільова група: учні 5 класу.

Тривалість: 45 хв.

Мета:

– ознайомити з основною лексикою на тему «Природа. Дванадцять місяців», збагатити словниковий запас учнів;

– розвивати уяву, творче мислення і вміння конструювати відповіді та висловлювання на основі вивчених схем;

– формувати підприємницькі компетентності, використовуючи отримані на уроках знання та навички.

Операційні цілі (завдання)

Після закінчення уроку учень

знає:

– лексику, пов'язану з темою «Природа. Дванадцять місяців»;

розуміє:

– значення здобутого словникового запасу для активної участі у діалозі між носіями мови;

вміє:

– конструювати власні висловлювання та відповіді на основі вивчених схем;

– брати участь у діалогах, пов'язаних із тематичною лексикою;

– виражати власні почуття та враження, спираючись на знання, отримані на уроці;

може:

– використовувати різноманітні джерела інформації;

– працювати з текстом, слухати та виділяти ключову інформацію;

– підготувати й виголосити власне висловлення, брати участь у діалозі;

– творчо осмислювати і використовувати отримані на уроці вміння та навички.

Методи і техніки:

Аналіз тексту.

Презентація відеофільму.

Індивідуальна робота на картках.

Робота в групах.

Робота в парах.

Гра в слова.

Обладнання: підручник з польської мови для 5 класу; вітальні листівки; маркери, ручки, кольорові олівці, фломастери; аркуші А4; магніти; проектор; мультимедійна дошка; відеопрогравач; інтернет-ресурс <http://youtu.be/RCTiQefwYUw>

Допоміжні матеріали:

Тексти віршів Ріоло Елеттри «Zabawa z cyframi», Аніти Толочко «Miesiący», пісні «Przypadki w języku polskim»; картки для індивідуальної роботи, «Встанови відповідність».

Додаток 1. Відеофільм «Przypadki w języku polskim» <http://youtu.be/RCTiQefwYUw>

Додаток 2. Ілюстрації до вірша Аніти Толочко «Miesiący».*

Додаток 3. Картки-символи «Пори року».*

Додаток 4. Текст «Dwanaście miesięcy».*

Хід уроку

1. Вступна частина

1.1. Повідомте учням, що на уроці ви разом будете працювати над вивченням теми «Природа. Дванадцять місяців». Повідомте, що це важлива тема, адже ми, люди – це частинки природи і наше життя проходить згідно з її законами, ми впливаємо на навколишнє середовище, а воно впливає на нас. Ми вивчимо найпростішу тематичну лексику, будемо вчитися працювати разом, спілкуватись на задану тему.

1.2. Нагадайте учням про вже вивчену тему.

Виразно прочитайте вірш, пояснивши завдання: уважно слухати вірш, звертаючи увагу на числівники.

Zabawa z cyframi

Oto *jeden* nosorożec.

Z czego *żyje* – trudno orzec.

Dwie żabki

dla rozrywki grają w łapki.

Trzy gąski

przeszły gęsiego po mostku wąskim.

Cztery króliczki mają co rano

białe policzki marchewką wypchane.

* Розміщено на компакт-диску помера.

Pięć żółwi poszło na spacer
w żółwim tempie pokonują trasę.

Sześć owieczek trawą się pasło.
Wolałyby chyba bułeczki z masłem.

Siedem motyli fruwa nad łąką,
wiatr szumi w trawach i świeci słonko.

Osiem myszek z dziurki serka
czy się nie uda skubnąć serka.

Dziewięć biedroneczek drzemie w cieniu róży.
To upał lipcowy tak bardzo je znużył.

Dziesięć świnek, matka i jej córki,
bawią się w chowanego
z małym kangurkiem.

Riolo Elettra

Завданням є, почувши числівник, голосно відтворити його ще раз. При цьому учні сприймають на слух текст, одночасно повторюючи домашнє завдання.

Продемонструйте застосування вже відомих знань на практиці: почніть урок із запитання про відомі факти, знані учнями (підведення до нової теми – Proszę wskazać, ile dni mamy w roku? W roku są 365 lub 366 dni; Jakie pory roku znacie w języku ukraińskim? jesień, zima, wiosna, lato (осінь, зима, весна, літо); Jaka pora roku, zdaniem państwa, ma najwięcej miesięcyw (żadna, każda pora roku ma jednakową ilość miesięcy – trzy).

1.3. Запропонуйте чотирьом учням у парах виконати завдання на картках і скласти діалоги.

Картка для індивідуальної роботи

«Moje urodziny ...»

«A kiedy twoje urodziny?»

Поясніть, що дане завдання є однією з форм перевірки домашньої роботи: дає навички доброго спілкування, використання конструкції питання–відповідь (*Moje urodziny ... – A kiedy twoje urodziny?*), перевірки вивченого матеріалу (числівники в польській мові).

Зверніться до класу з запитанням: – *A kiedy twoje urodziny?*

Заохочуйте учнів вільно висловлюватись про пору року, якої вони народились.

1.4. Запитайте, чи приємно отримувати на день народження подарунки? Які? Чи отримували діти вітальні листівки від родичів, знайомих? Запропонуйте дітям спробувати описати ці листівки, скільки їх було.

Можете приготувати заздалегідь декілька вітальних листівок і продемонструвати їх учням, заохочуючи до висловлювання. Скажіть, що сьогодні на уроці ми зможемо спробувати виготовити вітальну листівку. Але це можливо тільки за умови, що ми усі будемо працювати дружно, адже нам потрібно взнати і навчитись багато нового і цікавого.

1.5. Повідомте учням тему і мету уроку – ознайомитися з основною лексикою, пов'язаною з темою уроку, навчитися логічно і зв'язано будувати власні висловлювання та відповіді на питання; навчитися використовувати свої знання та вміння на практиці.

2. Основна частина

2.1. Пропонуємо учням нову граматичну тему. Для легшого розуміння робимо це в ігровій формі. Запрошуємо переглянути відеофільм (додаток 1), у якому діти такого ж віку презентують пісеньку:

Przypadki w języku polskim

Mianownik to co jest,
Dopelniacz to czego nie ma,
Celownik komu, czemu się przygląda,
Biernik to kto co widze,
Narzędnik z kim, z czym ide,
Miejscownik o kim, o czym mówie.

Після першого прослуховування на дошці висвітлюємо слова і разом з дітьми повторюємо її ще два рази. Просимо учнів стати в коло й усім разом заспівати цю пісеньку.

2.2. Скажіть, що ми вже знаємо пори року. А кожна пора має свої місяці, про які дізнаємось у ході наступної гри. Запропонуйте учням зайняти свої місця за партами.

Наступне завдання – вибрати двох ведучих, які будуть керувати грою (наприклад, найактивніші у попередньому етапі). Матеріалами для цієї гри є такий вірш та ілюстрації (додаток 2) до нього.

Miesiący

Znasz miesiące? Jeszcze nie?

Zaraz ci przedstawię je.

To są nasi przyjaciele, a dwunastu ich wymienię.

Styczeń nosi ciepłe buty. Nosi lubi mrozić luty.

Marzec bardzo jest kapryśny.

Kwiecień niesie to, co wyśni.

Maj się lubi stroić w kwiaty.

Czerwiec w zieleń przebogaty.

Lipiec szumi w polu zbożem.

Sierpień ścina zboże nożem.

Wrzesień lubi gruszkę, śliwy, a październik dobrotliwy sypie liśćmi złotawymi.

Nasz listopad przemoczony zawsze chodzi przeziębiony.

Za to grudzień – biały, czysty,

choć zimny i siarczysty.

Wszyscy bardzo są zającami. Czy wyliczysz je z pamięci?

Anita Toloczko

Методичні публікації

Ведучі, чергуючись, читають строфи вірша і на дошці записують назву місяця, про який ідеться. Завдання решті учнів: вибрати серед малюнків, які довільно прикріплені магнітами на дошці, той, який ілюструє прочитане.

Це можна зробити, об'єднавши учнів у дві групи (ліва/права сторона). До дошки по черзі

виходять учні з обох груп і, називаючи місяці, прикріплюють картинки магнітами у правильній послідовності відповідно до змісту прочитаного вірша.

2.3. Використавши картки-символи (додаток 3), об'єднайте школярів у чотири групи: весна, зима, літо, осінь. Роздайте картки із завданням:

Styczeń	Kwitną kwiaty, drzewa i krzewy, do życia budzą się owady, słycać śpiew ptaków. Nazwa tego pięknego miesiąca pochodzi od imienia bogini
Listopad	Nazwa pochodzi od kwitnących w tym miesiącu wrzosów. 1 września w Polsce kończą się wakacje i rozpoczyna rok szkolny. Kasztany, żołądź, babie lato i grzyby to najbardziej charakterystyczne atrybuty tego miesiąca
Sierpień	Najkrótszy miesiąc w roku. Jest miesiącem o statystycznie najniższych temperaturach, jego nazwa pochodzi od srogich i siarczystych mrozów. W tym miesiącu obchodzone jest znane w wielu krajach święto zakochanych zwane Walentynkami
Marzec	Jest to miesiąc wakacyjny, trwa wtedy lato, dni są upalne i słoneczne, noce bardzo ciepłe. Wziął sobie imię od lip. Przecież kwitną one w tym czasie. Ich wspaniałe zapach wabi pszczoły, które pracownicy zbierają lipowy nektar
Maj	Miesiąc zimowy, rozpoczynający rok kalendarzowy, zazwyczaj mroźny i pełen śniegu. Znany między innymi z takich Świąt jak Nowy Rok i Trzech Króli. Jego imię pochodzi od wyrazu „stykać”
Luty	Miesiąc, w którym kończy się zima i zaczyna się wiosna. Aby uczcić pierwszy dzień wiosny i pożegnać zimę odprawiamy tradycyjny rytuał zwany «Topie niem Marzanny». W marcu obchodzony jest Dzień Kobiet
Lipiec	Plecień, bo przeplata trochę zimy, trochę lata. Pod koniec tego miesiąca przyroda budzi się do życia, widać już zalążki liści na krzewach i drzewach, można też zobaczyć kwiaty. Z nim kojarzy się Wielkanoc. Kwieci, czyli zdobi ziemię rozkwitającymi pierwszymi wiosennymi kwiatami, które wywabia przedwcześnie ciepło promieni słonecznych
Kwiecień	Wtedy rozpoczyna się kalendarzowa zima. Ze względu na Święta Bożego Narodzenia oraz Sylwester. Nazwa miesiąca pochodzi od słowa gruda (w grudniu ziemia jest zamrznięta, pokryta grudami)

Październik	Jego nazwa wywodzi się od koloru czerwonego. 21 czerwca następuje letnie przesilenie Słońca, natomiast 23 kultywowany jest tradycyjny słowiański obyczaj – Noc świętojańska. Nazwa tego miesiąca wiąże się z małym owadem – czerwcem polskim. Kiedyś właśnie w czerwcu zbierano jego poczwarki, suszono je na słońcu i wyrabiano z nich czerwony barwnik – purpurę – do farbowania płótna
Grudzień	Nazwa miesiąca pochodzi od narzędzia używanego przy żniwach do ścinania zboża – sierpa. Jest to miesiąc zbierania plonów, drzew i krzewów zrywane są owoce oraz wyrzywa, natomiast z pól zboże
Czerwiec	Miśiąc jesienny, w tym okresie z drzew opadają liście, stąd jego nazwa. 1 listopada w Polsce obchodzi się Wszystkich świętych, ludzie chodzą na groby swoich bliskich, aby uczcić ich pamięć. Jego imię wywodzi się od liści opadających z drzew. Szeleszczą pod stopami, wirują na wietrze albo fruńą niesione silnym podmuchem zawiei
Wrzesień	Nazwa miesiąca pochodzi od słowa październice oznaczającego odpadki uzyskane w procesie produkcji włókien lnu lub konopli. Gdy w tym miesiącu pogoda jest ładna, że jest polska złota jesień. W tym miesiącu następuje zmiana z czasu letniego na zimowy

Поясніть, що потрібно уважно прочитати, визначити назви місяців, які відповідають певній порі року, і встановити правильну відповідність – з'єднати назву місяця та його характеристику стрілочками. Для цього роздайте кольорові олівці й поясніть, що треба також дібрати колір, який відповідає порі року. Кожна група відшукує свої місяці та їх характеристики. Установіть час – 5 хв.

Після закінчення часу, відведеного на виконання вправи, представники груп презентують свою роботу. При потребі допомагайте учням та разом доходьте до спільного вирішення проблем.

2.4. Запропонуйте дітям виготовити вітальну листівку для однокласників, які народились у різні пори року. Основою листівки може стати картка-символ групи (додаток 3). Поясніть, що вони можуть доповнювати, домальовувати. Роздайте олівці,

фломастери. На звороті запропонуйте написати вітання.

Ті групи, що справились, презентують свої листівки.

3. Підсумкова частина

3.1. Підведіть підсумки уроку. Запитайте учнів, чим їм може бути корисною інформація, отримана на уроці.

3.2. Оголосіть домашнє завдання: ознайомитися з текстом підручника (додаток 4) та написати коротку розповідь про свій улюблений місяць.

Повідомте, що бажаючі можуть створити вітальну листівку, на звороті якої можна написати розповідь про улюблений місяць.

3.3. Оцініть роботу учнів. Подякуйте їм за урок, називаючи якості, за які ви вдячні (наприклад: за активність, за уміння працювати у групі, у парах, за творче мислення тощо).

Література

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Україна в Європі : освітній пакет. Вид. 1-ше / видано за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ РП у межах програми закордонної допомоги у 2006 р. – Варшава : Центральний осередок удосконалення вчителів, 2006.